| ProVege |

LAUSUNTO
E 73/2025 vp
Pro Vege ry
24.11.2025

Lausunto EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä:

Kiitämme mahdollisuudesta lausua EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä. Lausuntomme ottaa kantaa kahteen teemaan: **kokonaisturvallisuus** ja **kilpailukyky**.

Keskeiset näkemyksemme

- On huolestuttavaa, ettei komission ehdotus, liioin valtioneuvoston kirjelmät, tunnista tarvetta ruuantuotannon systeemiseen muutokseen. Välttämätöntä ja väistämätöntä muutosta vaativat niin planetaariset rajat, kuin myös kirjelmissä tunnistetut ilmastonmuutoksen myötä muuttuvat tuotanto-olosuhteet, sekä muuttuvat ruokatottumukset.

- Kun EU:ssa tavoitellaan strategista riippumattomuutta, ruokaturvaa ja kestävää kehitystä, ei systeemistä siirtymää kohti kasvipainotteista ruokajärjestelmää voi ohittaa.

- Kasvipohjaisen ruuan tuotannon resurssitehokkuudella on kiistattomat hyötynsä ruokaturvan ja huoltovarmuuden näkökulmasta etenkin silloin, jos ruuasta tai tuotantopanoksista tulisi todellista niukkuutta.

- EU:n rahoitusratkaisuilla on taattava typensitojakasvien entistä laajamittaisempi viljely. Tällöin muun muassa edellytyksiä lannoitteiden tuontiriippuvuuden katkaisemiseen saadaan vahvistettua.

- Kiitämme, että Valtioneuvoston kannassa on huomioitu instrumentit yksityisen rahoituksen vipuvaikutuksen aikaansaamiseksi. Tämä julkisen rahan katalyyttinen vaikutus on keskeinen ruokajärjestelmää uudistavien investointien aikaansaamiseksi.

- Valtioneuvoston kantaan priorisoitavista, ja tulevalla rahoituksella tuettavista murrosteknologioista tulee sisällyttää ruokateknologia sekä sitä tukevat bioteknologian alat.

Omavarainen ja resurssiviisas ruokajärjestelmä osana kokonaisturvallisuutta

Komission ehdotuksessa kiitettävää on, että maatalous ja maaseutualueet on nostettu painopisteiksi osana EU:n strategista riippumattomuutta, ruokaturvaa ja kestävää kehitystä. Tämän tulee merkittävissä määrin tarkoittaa ruokajärjestelmän systeemistä uudistamista ja kehittämistä kohti kasvipainotteisuutta. On vaarana, että edelleen jatkuvat investoinnit vanhan järjestelmän rakenteisiin luovat epätoivottuja polkuriippuvuuksia, jotka eivät edistä kokonaisturvallisuutta huoltovarmuuden eivätkä ilmastonmuutoksen näkökulmista.

Omavaraisen ja kriisinkestävän ruokajärjestelmän rooli on huomioitava vahvistaessa kokonaisturvallisuutta. Rahoitusratkaisuilla tulee tukea ruokajärjestelmän monipuolistamista vahvistamalla kasvipohjaisen ruuan arvoketjuja, joita ilman Euroopan ruokajärjestelmä ei vastaa tulevaisuuden vaatimuksiin.

Valtioneuvosto toteaa, että Suomen tavoitteiden mukaista on turvata ruuantuotanto myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Tällöin kasvipohjaisen ruuan tuotannon edellytysten takaamista ei voi ohittaa. Kasvipainotteisessa ruokajärjestelmässä viljelyala ja tuotantopanokset hyödynnetään resurssitehokkaasti, kun yhä useammin viljeltävät raaka-aineet päätyvät suoraan ihmisravinnoksi eivätkä rehuksi. Myös Suomessa tästä on otettava hyöty irti siellä, missä kasvuolosuhteet sen sallivat.

Irtaantuminen ruokajärjestelmän tuotantopanosten tuontiriippuvuudesta on keskeistä rahoituskehystä koskevana ajanjaksona. Suomi ja Eurooppa ovat edelleen riippuvaisia Venäjältä tuotavista lannoitteista ja niiden raaka-aineista. EU:n rahoitusratkaisuilla on taattava typensitojakasvien entistä laajamittaisempi viljely. Näin tarvetta lannoitteille saadaan vähennettyä – tämän ovat osoittaneet lähivuosina esimerkiksi suomalaiset viljelijät valitessaan lannoitteiden hintojen noustessa viljelyyn hernettä niin, että pinta-alat nousivat ennätyslukemiin.

Ruokasektorin kilpailukyky vaatii muutoksen eturintamassa olemista

Ehdotamme, että Suomi huomioisi kannassaan ruokaan liittyvän tutkimuksen lisäksi myös ruokaan liittyvien pääomaintensiivisten investointien edistämisen. Kiitämmekin, että Suomen kannassa on korostettu rahoitustakausten merkitystä yksityisen rahoituksen vipuvaikutuksen aikaansaamiseksi. Tämä julkisen rahan katalyyttinen vaikutus on todettu kriittiseksi, jotta ruokajärjestelmää uudistavat investoinnit korkean teknologian innovaatioiden teollisen mittakaavan tuotantoon ja edelleen kaupallistamiseen toteutuvat entistä tehokkaammin.

Ehdotetuissa takausmekanismeissa keskeisiä ovat myös riskipääomaan liittyvät instrumentit, joita voidaan soveltaa omavaraisen ruokajärjestelmän kannalta kriittisten investointien käynnistämiseksi.

Suomen kantaan priorisoitavista ja tulevalla rahoituksella tuettavista murrosteknologioista tulee sisällyttää ruokateknologia sekä sitä tukevat bioteknologian alat. Ruokateknologian investointien mahdollistaminen on Euroopan ja Suomen kilpailukyvyn kannalta keskeistä, sillä ruokamarkkinoiden vakiintuneet globaalit asemat jaetaan uudelleen käynnissä olevassa

ruokamurroksessa. Suomi on osoittanut, että se on ruokateknologiassa maailman kärki-innovoijia. Kun Suomi etsii talouskasvua, on tämä mahdollisuus ja sen edistäminen huomioitava EU:n rahoitusratkaisuja muovatessa.

Pro Vege ry

Pro Vege on kasvipohjaisen ruuan toimialayhdistys. Jäseninämme ovat elintarvikevalmistajien lisäksi kaikki Suomen suurimmat päivittäistavaraketjut sekä toimijoita muun muassa ravintolakentältä, tutkimuksesta ja bioteknologiasta. Tavoitteenamme on lisätä kasvipohjaisen ruuan kysyntää ja tarjontaa. Näin vahvistamme sen markkinan kasvua niin kotimaassa kuin viennissä. Kasvu tuo mukanaan uusia elinkeino- ja työllisyysmahdollisuuksia, sekä hyötyjä kansanterveydelle, ilmastolle ja ympäristölle. Se hyödyttää koko Suomea.

www.provege.fi